

In het kader van de realisatie van een verkaveling aan de Pijnboomstraat te Mechelen (provincie Antwerpen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv op 7 december 2016 een archeologische prospectie door middel van proefsleuven uit op het terrein. De werken gebeurden in opdracht van Bo-Projects bvba. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en de archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden, worden geregistreerd en gewaardeerd.

Het plangebied met een oppervlakte van ongeveer 5416m² is onderzocht door middel van 5 sleuven en één proefput. Tijdens het vooronderzoek werden slechts drie sporen aangetroffen, die geen aanleiding geven tot het veronderstellen van de aanwezigheid van een archeologische site. De sporen kunnen geïnterpreteerd worden als off-site fenomeen uit sebrecente tijd. Aangezien geen archeologische site werd aangetroffen tijdens de prospectie met ingreep in de bodem, wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

| BASISRAPPORT

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

MECHELEN PIJNBOOMSTRAAT (prov. ANTWERPEN)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Bert MESTDAGH, Maarten BRACKE
Redactie: Bert ACKE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2017/01

Afbeelding op schutblad: Overzicht van het terrein tijdens de prospectie.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgaving ☐

Prospectie ☒

Vergunningsnummer: 2016/426

Datum aanvraag: 21/11/2016

Naam aanvrager: BRACKE Maarten

Naam site: Mechelen, Pijnboomstraat

Naam aanvrager metaaldetectie: BRACKE Maarten

Vergunningsnummer metaaldetectie: 2016/426(2)

Opdrachtgever:	Bo-Projects BVBA Werchtersesteenweg 126 3150 Haacht
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Alde Verhaert (erfgoedconsulent, Onroerend Erfgoed prov. Antwerpen)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Bracke
Archeologisch team:	Bert Mestdagh
Plannen:	Tina Bruyninckx
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Start veldwerk:	07/12/2016
Einde veldwerk:	07/12/2016
Wetenschappelijke begeleiding:	Bart Robberechts (archeoloog-diensthooft, stedelijke dienst Archeologie Mechelen)
Projectcode:	MEPI16
Provincie:	Antwerpen
Gemeente:	Mechelen
Plaats:	Pijnboomstraat
Lambertcoördinaten:	zie situeringsplan in bijlage 1
Kadastrale gegevens:	Mechelen, afdeling 3, sectie E, percelen 347a ⁵ , 347a ⁶ , 347b ⁶ , 347e ⁶ , 347h ⁴ , 347h ⁶ , 347l ⁴ , 347w ³ , 347z ⁵ , 399a ⁵ .
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Bo-Projects BVBA Werchtersesteenweg 126 3150 Haacht
Titel:	Archeologische prospectie Mechelen Pijnboomstraat (prov. Antwerpen). Basisrapport conceptversie.
Rapportnummer:	2017/01
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

1. INHOUDSTAFEL

1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING	5
3.1. GEOGRAFISCHE EN TOPOGRAFISCHE SITUERING.....	7
3.2. GEOMORFOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING.....	10
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS.....	13
4.1. MECHELEN	13
4.1.1. <i>Historische informatie</i>	13
4.1.2. <i>Archeologische informatie</i>	15
4.2. WIJK TERVUURSESTEENWEG EN PIJNBOOMSTRAAT	16
4.2.1. <i>Historische informatie</i>	16
4.2.2. <i>Archeologische informatie</i>	22
5. ONDERZOEKSMETHODE	23
5.1. ALGEMEEN.....	23
5.1.1. <i>Vraagstelling</i>	23
5.1.2. <i>Randvoorwaarden</i>	24
5.2. BESCHRIJVING	25
5.2.1. <i>Vorbereiding</i>	25
5.2.2. <i>Veldwerk</i>	25
5.2.3. <i>Verwerking en rapportage</i>	27
6. SPOREN EN STRUCTUREN	29
6.1. STRATIGRAFIE.....	29
6.2. GRONDSPOREN.....	30
7. VONDSTEN	35
8. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	37
9. SYNTHESE	41
10. LITERATUUR	43
11. BIJLAGEN	45

2. INLEIDING

In het kader van de realisatie van een verkaveling aan de Pijnboomstraat te Mechelen (provincie Antwerpen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv op 7 december 2016 een archeologische prospectie door middel van proefsleuven uit op het terrein. De werken gebeurden in opdracht van Bo-Projects bvba. De gebouwen die zich voorheen op de site bevonden waren al afgebroken en het puin was afgevoerd. In overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed en de Stedelijke Dienst Archeologie van Mechelen werden eerst drie sleuven en drie proefputten uitgegraven. Ter hoogte van deze drie proefputten werd op basis van de resultaten overgegaan tot twee bijkomende sleuven. Tijdens het volledige proefsleuvenonderzoek werd in totaal 346m² bloot gelegd. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden, geregistreerd en gewaardeerd worden.

In dit basisrapport worden de resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem voorgesteld. Voorafgaand worden de geografische, geomorfologische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het plangebied toegelicht en de gebruikte methodologie en technieken tijdens het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese met aanbevelingen voor verder archeologisch onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een digitale drager met daarop de plannen en de digitale versie van deze tekst. De diverse inventarissen en foto's worden ter beschikking gesteld via een link naar een externe webruimte.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Patrick Borms (vertegenwoordiger BO Projects BVBA), Bart Robberechts (Stedelijke Dienst Archeologie Mechelen) en Alde Verhaert (erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed Antwerpen).

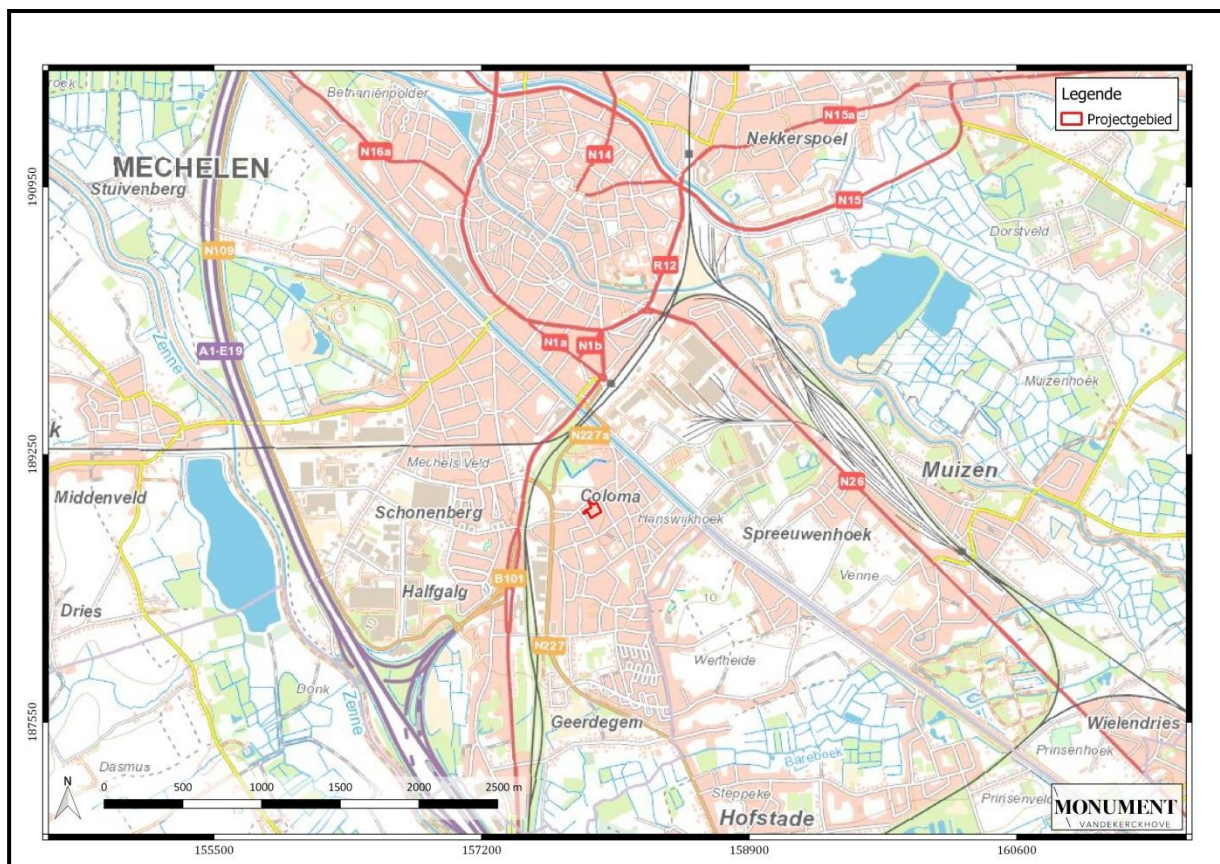

3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

3.1. Geografische en topografische situering

Mechelen is een gemeente in het zuidwesten van de provincie Antwerpen. De gemeente wordt gevormd door deelgemeenten Heffen, Hombeek, Leest, Muizen, Walem en Mechelen dat als stad betiteld is (figuur 1). De gemeente wordt doorkruist door de E19 (route Brussel – Antwerpen) en ligt aan een uiteinde van de N16, de verkeersader die de stad met de E17 verbindt. Het station van Mechelen vormt een belangrijk knooppunt in het Belgische spoornet. Vanuit Mechelen zijn er ondermeer lijnen naar Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, Luik en Sint-Niklaas. Het plangebied bevindt zich enkele honderden meter ten zuiden van het hoofdstation van Mechelen en maakt deel uit van de wijk Tervuursesteenweg. Het wordt ingesloten door de huizen met achtertuinen langs de Pijnboomstraat (west), de Steenmolenstraat (noord), de Acaciastraat (oost) en de Dennenstraat (zuid).

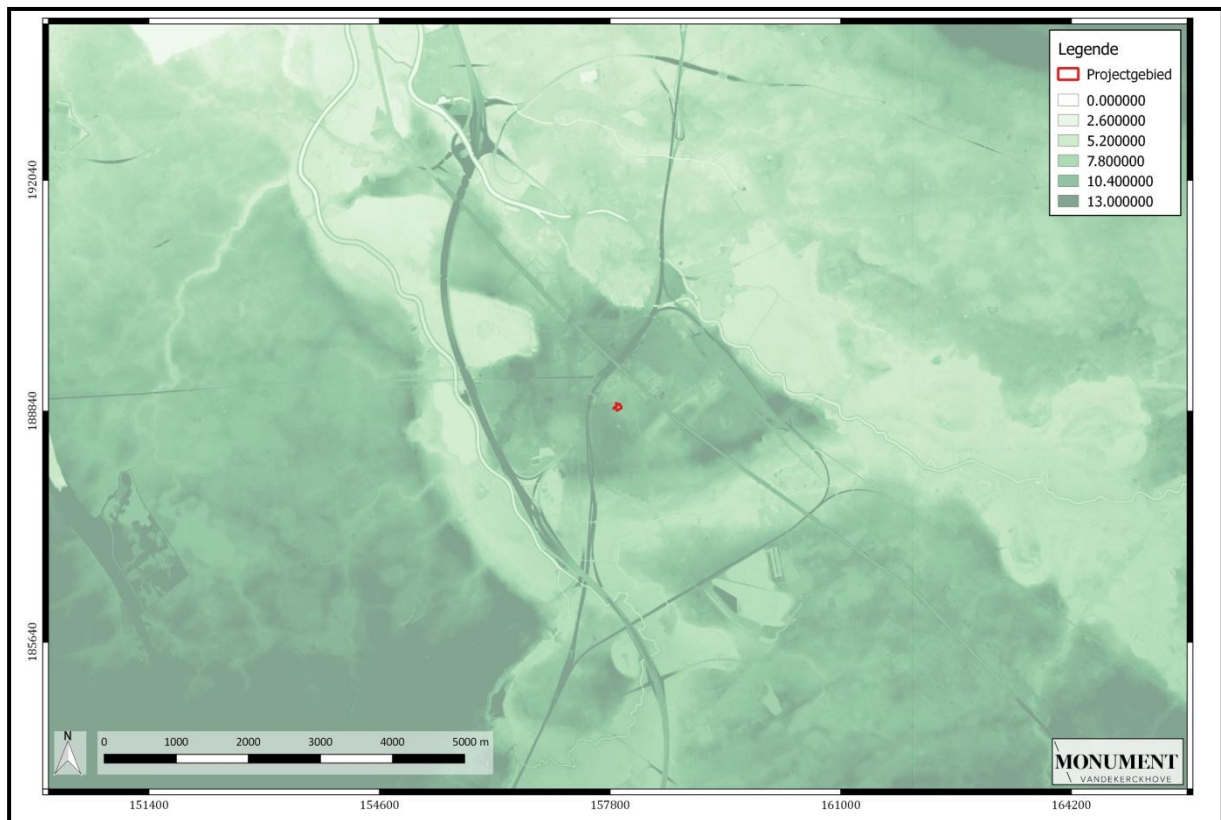

Figuur 1: Situering van het plangebied op de topografische kaart (© <http://www.geopunt.be/>).

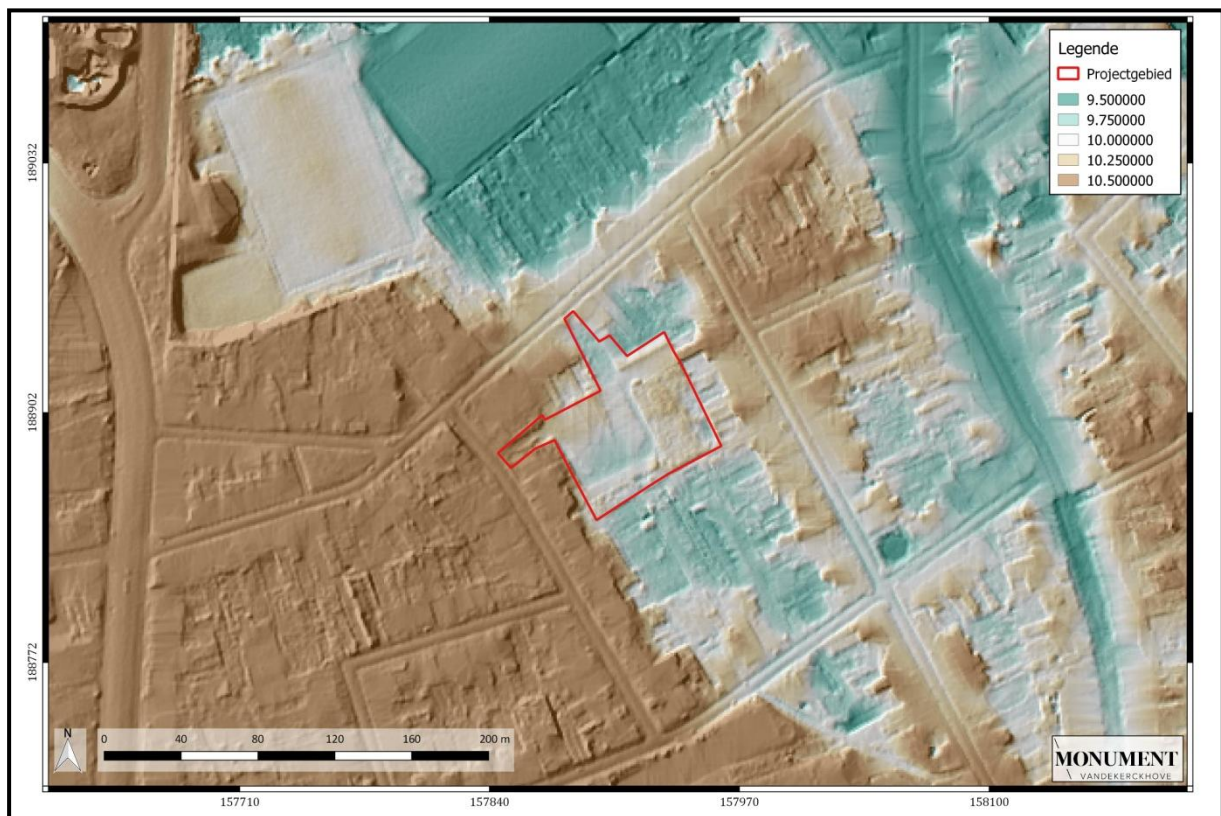

Mechelen bevindt zich in een landschap dat doorsneden wordt door verschillende rivieren. De belangrijkste zijn de Zenne en de Dijle. De Zenne stroomt ten oosten van Mechelen-centrum, van zuid naar noord door deelgemeenten Hombeek, Leest en Heffen, om ter hoogte van het Zennegat samen met de Dijle de Rupel te vormen. Enkele tientallen meter verderop mondt ook de Nete in de Rupel uit. De oorspronkelijke Dijle stroomt door het centrum van Mechelen. Tegenwoordig stroomt de Afleidingsdijle ten noorden van de stad en stroomt zo van het zuidoosten naar het noordwesten door Muizen, Mechelen en het gehucht Battel. Verder kan verwezen worden naar de Leuvense Vaart. Dit kanaal werd tussen 1750-1763 uitgegraven en verbindt Mechelen (Zennegat) met Leuven. Het situeert zich even ten noorden van het plangebied.

De omgeving van Mechelen is te omschrijven als een vlak tot zwak glooiend landschap (figuur 2). Grote hoogteverschillen zijn er niet op te tekenen. De meest uitgesproken niveauverschillen zijn te vinden aan de rand van de riviervalleien. Het centrum van Mechelen bevindt zich op een hoogte van +6m à +7m TAW. De riviervalleien zijn dieper gelegen. De Zennebedding te Leest ligt bijvoorbeeld op een niveau van +2,4m TAW om richting Leest dorp (oost) op te lopen tot +9m TAW. Ter hoogte van Hombeek ligt de Zenne op een niveau van ca. +4,6m TAW, richting Hombeek dorp loopt dit op tot ruim +11m TAW (oost). Ook het plangebied is vlak (figuur 3). De hoogte schommelt er tussen +9,8m TAW en +10m TAW, zonder dat er hogere of lagere delen konden worden aangewezen.

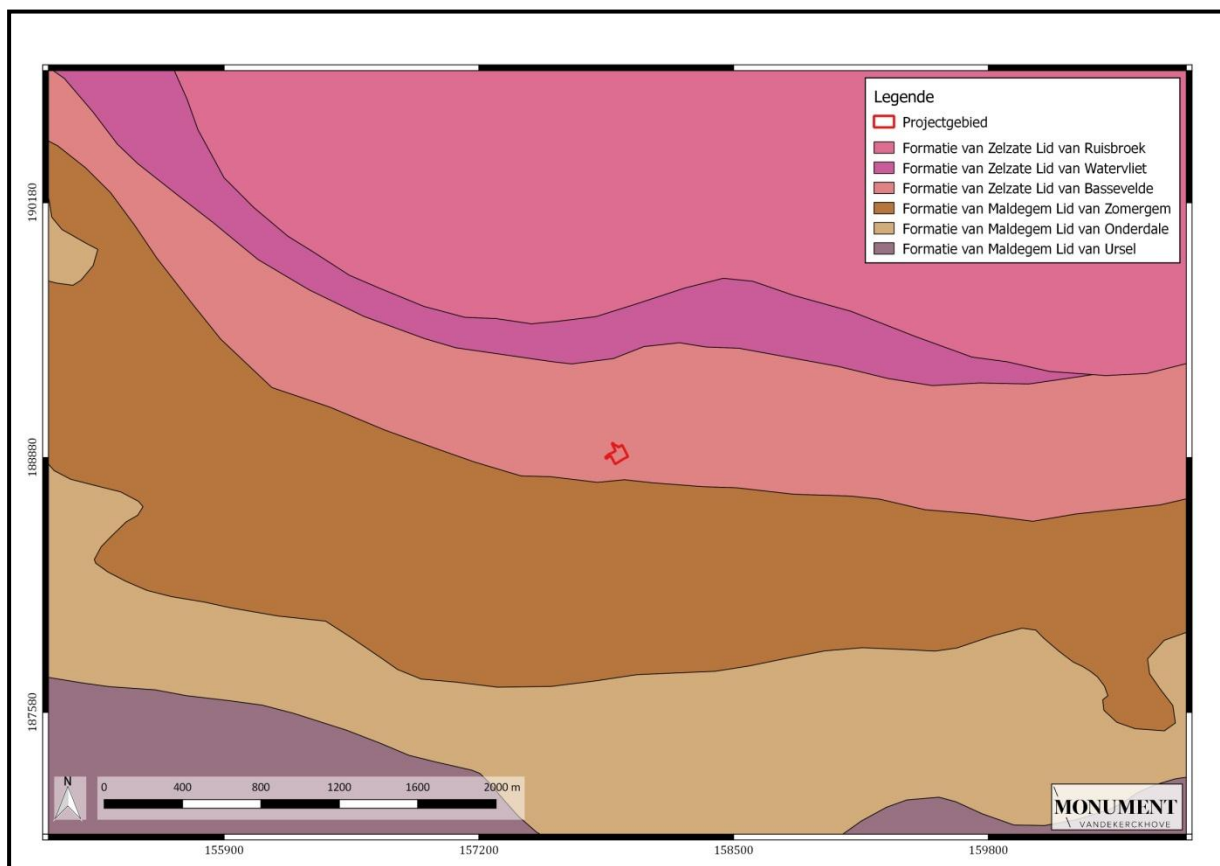
Figuur 2: Digitaal hoogtemodel van het plangebied in haar ruime omgeving (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 3: Detail van het digitaal hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (© <http://www.geopunt.be/>).

3.2. Geomorfologische en bodemkundige situering

De Quartair geologische kaart geeft aan dat er geen Holocene of Tardiglaciale afzettingen bovenop Pleistocene sequenties zijn vastgesteld.¹ De tertiaire ondergrond van het plangebied wordt gerekend tot het lid van Bassevelde (figuur 4). Dit wordt gekenmerkt door donkergrijs fijn zand tot zand. Het is silthouden, glauconiet- tot glimmerhoudend.² Bodemkundig hoort Mechelen tot de zandstreek. Richting het westen, in deelgemeenten Heffen, Hombeek en Leest, bestaat de toplaag uit zandleem. Oostelijker, ter hoogte van deelgemeente Muizen, is een lemige bodem te vinden. Het plangebied is gekarteerd als een matig droge lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont (figuur 5).³ De code die aan deze bodem wordt toegediend is Scm (b). De verwijzing naar het antropogene karakter verwijst naar de aanwezigheid van een plaggenbodem. Deze bodem zou een dikte hebben van meer dan 60cm.

Figuur 4: Het plangebied aangeduid op de tertiair geologische kaart (© <http://www.geopunt.be/>).

¹ <http://geopunt.be>

² <http://geopunt.be>

³ <http://geopunt.be>

Figuur 5: Het plangebied aangeduid op de bodemkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1. Mechelen

4.1.1. Historische informatie⁴

Mechelen is tegenwoordig een middelgrote stad. In het verleden was de stad van groter belang. De stad ontwikkelde zich langs de goed bevaarbare Dijle. De meeste bronnen menen dat de stad gegroeid is vanuit twee bevolkingskernen, op de linker en rechter Dijleoevers. Tevens zijn er bronnen die beweren dat Mechelen ontstond in de Romeinse tijd op de kruising van twee banen. Concrete aanwijzingen ontbreken echter. Zeker is dat vanaf de 7de-8ste eeuw een *portus* aan belang won met vlakbij een bedehuis, gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw. Dit was de opvolger van een eerder gebedshuis waar Diana werd vereerd. In de 8ste eeuw, en mogelijk reeds vroeger, was Mechelen een handelscentrum omringd door een houten palissade en wallen. In de 8ste eeuw zou een Rombout een abdij hebben opgericht nabij het gehucht Galgenberg, ten noordwesten van Mechelen. In de 9de eeuw raakte de stad in verval. Er ontstond chaos door invallen van de Noormannen en ondermeer de abdij werd vernield. Uit deze periode stamt de eerste vermelding van Mechelen. In de tweede helft van de 9de eeuw versmelten verschillende woonkernen waardoor een grillig centrum ontstaat. In de loop van de 10de eeuw werd door Bisschop Notger van Luik. In 1132 bekwam de heropgerichte Sint-Romboutsabdij het altaar van Mechelen waardoor het zich binnen de stadsmuren kon vestigen. Sint-Rombouts werd de patroonheilige van de stad. In de 11de-12de eeuw had het prinsbisdom Luik een machtspositie verworven in Mechelen. Vanaf de 13de eeuw ontstonden machtsconflicten tussen deze en de plaatselijke familie Berthout. Ondanks dit rumoer nam de stad in deze periode door de handel een hoge vlucht. Er werd een lakenhal gebouwd, de Vismarkt, de Zout- en Haverwerf ontstonden. Er trad een grote bevolkingstoename op en nieuwe parochies ontstonden. In 13de-begin 14de eeuw ontstond de definitieve stadsversterking die overeenkomt met de huidige stadsring. Hierin werden 12 poorten gebouwd. Mechelen werd steeds belangrijk en groeide uit tot een soort Luikse enclave in het Hertogdom Brabant. Midden 14de eeuw verwierf Lodewijk Van Male, graaf van Vlaanderen, de Heerlijkheid Mechelen door middel van huwelijkspolitiek. De bruid was Margareta van Brabant, waardoor Mechelen plots vrij verkeer verkreeg doorheen Vlaanderen en Brabant. Belangrijke bouwactiviteit vond plaats in de 14de eeuw, ondermeer rond de Grote Markt. Er kwam een nieuwe lakenhal en de Sint-Romboutskerk werd ingewijd in 1312. Door het huwelijk van dochter

---

⁴ Op basis van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/126655>

Margareta van Male met Filips de Stoute (1383) werd Mechelen deel van de Bourgondische staat. In 1473 werd Mechelen onder Karel de Stoute hoofdstad van de Bourgondische Nederlanden. Pas met de vestiging van landvoogdes Margaretha van Oostenrijk te Mechelen werd de stad ook de politieke hoofdstad (1507). Ook dit ging gepaard met een aanzienlijk bouwactiviteit. Na haar dood in 1530 taande de welvaart. In de tweede helft van de 16de eeuw verwerd Mechelen tot religieus centrum met de inrichting van het Aartsbisdom. Toch vonden er in die tijd heel wat godsdienstconflicten plaats waaronder de Beeldenstorm en de Spaanse Furie en stortte het bevolkingsaantal in. Richting de 17de eeuw trad terug beterschap op. De 18de eeuw bracht eerst een teleurstellend bewind van Lodewijk XIV, maar onder Oostenrijks regime kwam er terug een bloeiperiode (1713-1792). Vooral de wegen kregen een impuls met ondermeer de aanleg van de steenweg naar Leuven en de Leuvense Vaart. In 1783 verloor Mechelen onder Jozef II het stapel- en tolrecht. Tijdens de Franse annexatie (1792-1794) werd Mechelen onderdeel van het departement Twee Neten, de voorloper van de provincie Antwerpen (vanaf 1814). Er ontstonden in deze fase talloze twisten en conflicten. Vanaf 1806 werden de stadsmuur en –poorten gesloopt en werd de stadsgracht gedempt. De industrialisering kreeg stilaan een belangrijke impact op het stadsbeeld. In 1835 werd de eerste continentale spoorlijn geopend tussen Brussel en Mechelen. De bouw van het Arsenaal (vanaf 1835), tussen de Vaart en de Leuvensesteenweg, trok talrijke arbeiders uit de regio aan. In de tweede helft van de 19de eeuw vestigden zich in deze omgeving nog verschillende fabrieken. De bevolking groeide tijdens de periode sterk aan. Vanaf 1836 ontstonden er nieuwe stadswijken buiten de vroegere stadsgracht. In het zuiden ontstond toen de stationswijk. Vanaf 1890 werden er waterwerken uitgevoerd rond de stad. Zo werd eind 19de–begin 20ste eeuw ondermeer de Afleidingsdijle gegraven en kwam er een sluis op de Dijle. De vlieten in de binnenstad werden wegens hygiënische redenen overwelfd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vonden er veel vernielingen plaats in Mechelen. Een deel van de vernielde gebouwen werd gereconstrueerd of hersteld. Elders werden volledige bouwblokken gewijzigd of verschoven. Tijdens de Tweede Wereldoorlog had Mechelen nog meer te lijden. Ondermeer het station werd toen compleet vernield. Na de oorlog ontstond een nieuwe restauratie-, verbouwings- en vernieuwingsgolf. In de latere 20ste eeuw was één van de belangrijkste wijzigingen functioneel. Zo verminderde de woonfunctie in het hart van de stad, ten voordele van meer scholen, winkels, cultuurcentra, ...

4.1.2. Archeologische informatie

Mechelen heeft in het verleden enkele grote opgravingen gekend. De oudste opgravingen vonden plaats buiten het stadscentrum. Zo werd bewoning uit de ijzertijd vastgesteld te Nekkerspoel, ten oosten van het stadscentrum. Recenter zijn binnen het historische centrum eveneens verschillende onderzoeken uitgevoerd. Dit heeft deels te maken met de oprichting van een Stedelijke Dienst Archeologie. Ook het bestaan van de Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie (MVSA) zorgde in het verleden voor een belangrijke impuls.

In het stadscentrum zijn vooral sporen aangetroffen uit de middeleeuwse periode en latere fasen. Belangrijke opgravingen die werden uitgevoerd vonden plaats op de Grote Markt, Veemarkt, Sint-Romboutskerkhof en de Tinelsite.⁵ Iets dichterbij het plangebied werd recent een opgraving uitgevoerd naar aanleiding van het verbouwen van het station. Dit gebeurde door de firma All-Archeo. Er werden funeraire sporen gevonden uit de bronstijd (grafheuvel) en bewoningssporen uit de vroege ijzertijd. Enkele sporen dateren uit de nieuwe tijd. Opmerkelijk zijn verder de sporen van het eerste station (omstreeks 1835).⁶ Bomkraters vormden een bewijs voor de vernietigingen uit de Tweede Wereldoorlog. Sommige hiervan zijn buiten het stadscentrum in het landschap bewaard als poelen langs verschillende spoorlijnen.⁷ Ten zuiden van het plangebied, richting de grens met Muizen, werd door Studiebureau Archeologie een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in de Ivo Cornelisstraat.⁸ Sporen of vondsten kwamen er niet aan het licht. In de omgeving van deze site werden eerder wel enkele toevalsvondsten aangetroffen, ondermeer een Romeinse munt en een urne uit de ijzertijd.⁹

---

⁵ <https://www.mechelen.be/archeologie>

⁶ BRUGGEMAN ET AL. 2015

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/126655> en www.mechelsrivierengebied.be

⁸ DE RAYMAEKER & SMEETS 2015

⁹ DE RAYMAEKER & SMEETS 2015: p. 5

4.2. Wijk Tervuursesteenweg en Pijnboomstraat

4.2.1. Historische informatie

In het kader van deze historische studie kon geen uitgebreid onderzoek worden verricht. Daarom is te rade gegaan bij een beperkt aantal historische bronnen en vooral enkele historische kaarten en jongere luchtfoto's.

Het plangebied is te situeren in de wijk Tervuursesteenweg, een zone tussen de Leuvense Vaart en de spoorlijn Brussel - Mechelen. De wijk situeert zich ten zuiden van het station en is dus tevens buiten de stadsvesten gelegen. Een lang verleden heeft de wijk niet. Op de oudst gehanteerde kaart, de Ferrariskaart uit 1771-1778, is het plangebied overwegend weergegeven als akkerland (figuur 6 en 7). Hierop zijn verschillende akkers afgebeeld waartussen dreven lopen. Eén van deze dreven is de voorloper van de Tervuursesteenweg. Enkele honderden meter richting het noorden is de Leuvense Vaart reeds uitgegraven (sinds 1750-1763). Iets dichterbij, maar ook richting het noorden, is een domein afgebeeld, benoemd als *Vorschenborgh* en *Maison Blanche Cabaret*. Verder richting het noorden is de stadsversterking van Mechelen nog intact. Richting het westen is de Zennevallei nog sterk bebost. Richting het noordoosten is ook de Dijlevallei nog overwegend door bossen ingenomen. Elders zijn de hogere gronden in gebruik als uitgebreide akkercomplexen, doorsneden door dreven en wegen. De latere Atlas der Buurtwegen (1841; figuur 8) toont nog min of meer hetzelfde beeld. Ook hier is richting het noorden een domein afgebeeld. Dit kan geïdentificeerd worden als het eerder vermelde *Vorschenborgh*, alleen wordt het nu als *Coloma* benoemd. Ook op de latere kaarten komt dit domein terug: de Vandermaelenkaart (1846-1854; figuur 9) en de Poppkaart (1842-1879; figuur 10). Het domein was oorspronkelijk eigendom van de familie Berthout, een machtig Mechels geslacht dat ook bekend was als de heren van Mechelen. Later ging het over in verschillende handen, waaronder in deze van Jean Ernest Guîlain Xavier Coloma, baron van Sint-Pieters-Leeuw (1786). Het domein verwerd tot lusthof.¹⁰ Op het terrein was ook een klooster gevestigd dat vernietigd werd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op deze midden 19de-eeuwse kaarten heeft de omgeving nog steeds een landelijke karakter met akkers en verspreide hoven. Vanaf het einde van de 19de eeuw kent de omgeving van het plangebied een verstedelijking. Er wordt zowel industrie als bewoning gevestigd. Belangrijk in dit opzicht is de oprichting van de Colomakerk in 1913-1916.¹¹ Eind 19de eeuw was er reeds een klein kerkje

---

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1537>

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1540>

aanwezig en deze verwerd in deze periode tot parochiezaal. Het lusthof Coloma veranderde midden 19de eeuw van functie: het werd een pensionaat voor juffrouwen.¹² Toen werden de oorspronkelijk gebouwen ontmanteld en vervangen door een neoclassistisch gebouw met drie bouwlagen. Van de oorspronkelijke tuin zijn nog delen bewaard. Tegenwoordig is het Coloma-Instituut een secundaire school. De spoorwegen hebben eveneens een verleden in de wijk Tervuursesteenweg. Zo eindigde de eerste continentale spoorlijn (1835) aanvankelijk niet ter hoogte van het huidige station, maar onmiddellijk ten zuiden van de vaart, naast het Colomadomein. De spoorbrug kwam er in 1836. Het eerste jaar deed een houten barak dienst als loket.¹³ Omstreeks 1920-1930 ontstaan er twee tuinvijken in de wijk. Het zijn De Vrije Woonst en de Doornenstraat.¹⁴ Op drie luchtfoto's uit de 20ste eeuw (1971, 1990 en 2015; figuur 11-13) is de ontwikkeling en verdichting van deze wijken en bij uitbreiding de volledige omgeving goed te zien. Op het terrein werden in de loop van de 20ste eeuw loodsen gebouwd. Naar aanleiding van het verkavelen van het plangebied zijn deze recent gesloopt.

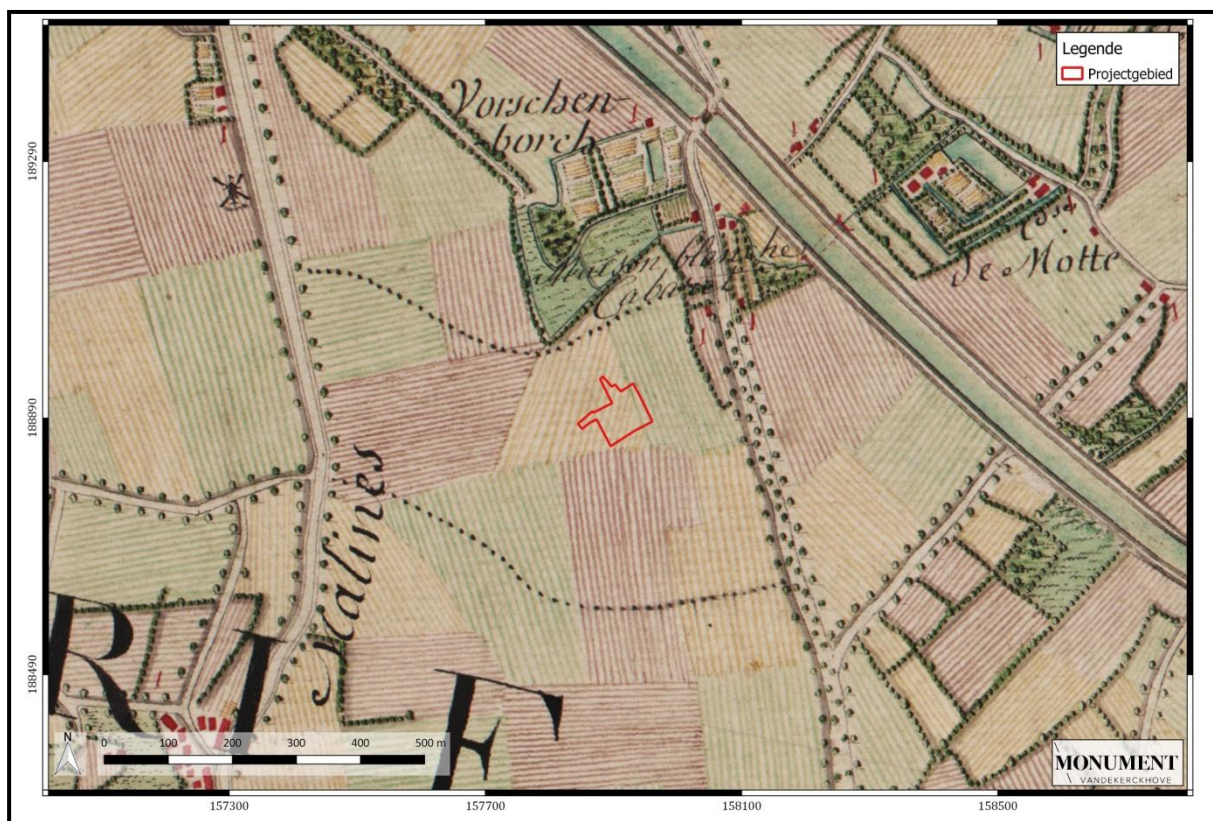
Figuur 6: Het plangebied en de ruime omgeving op de Ferrariskaart (© <http://www.geopunt.be/>).

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1537>

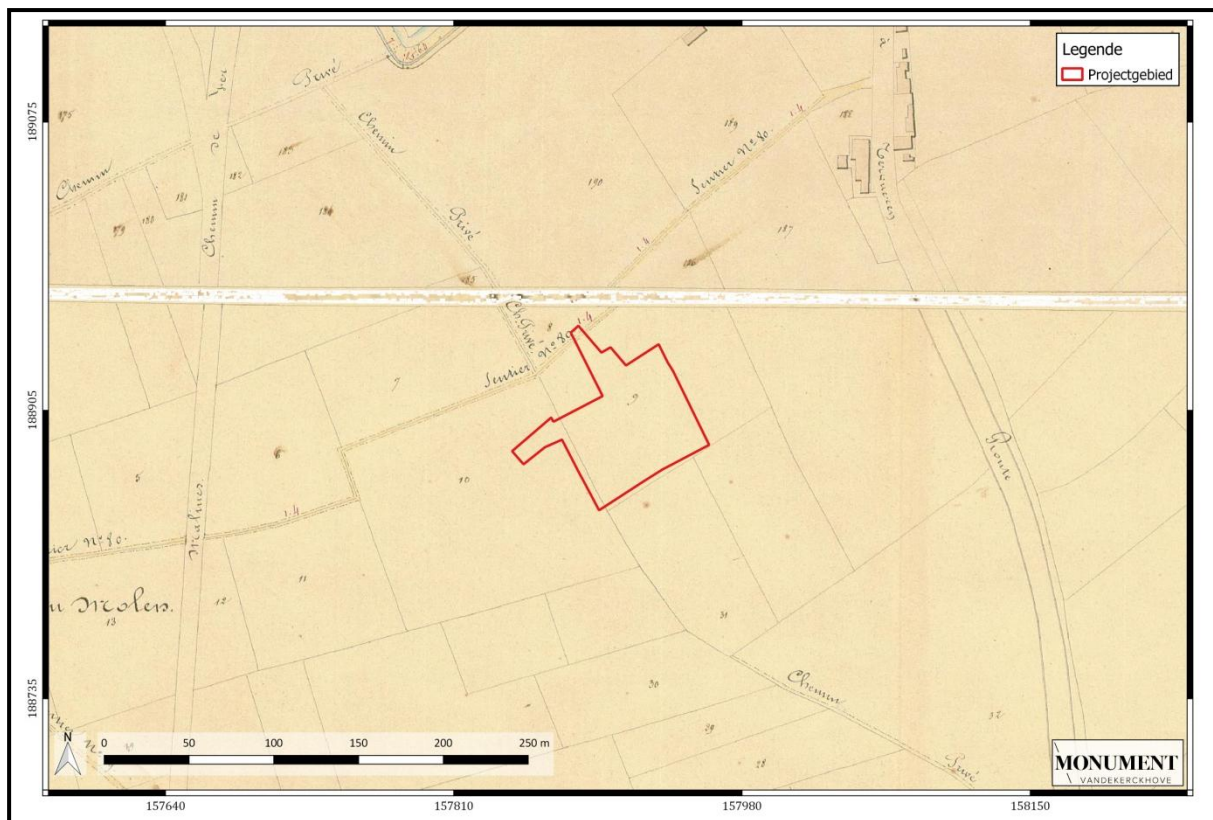
¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120411>

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100344> en
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100247>

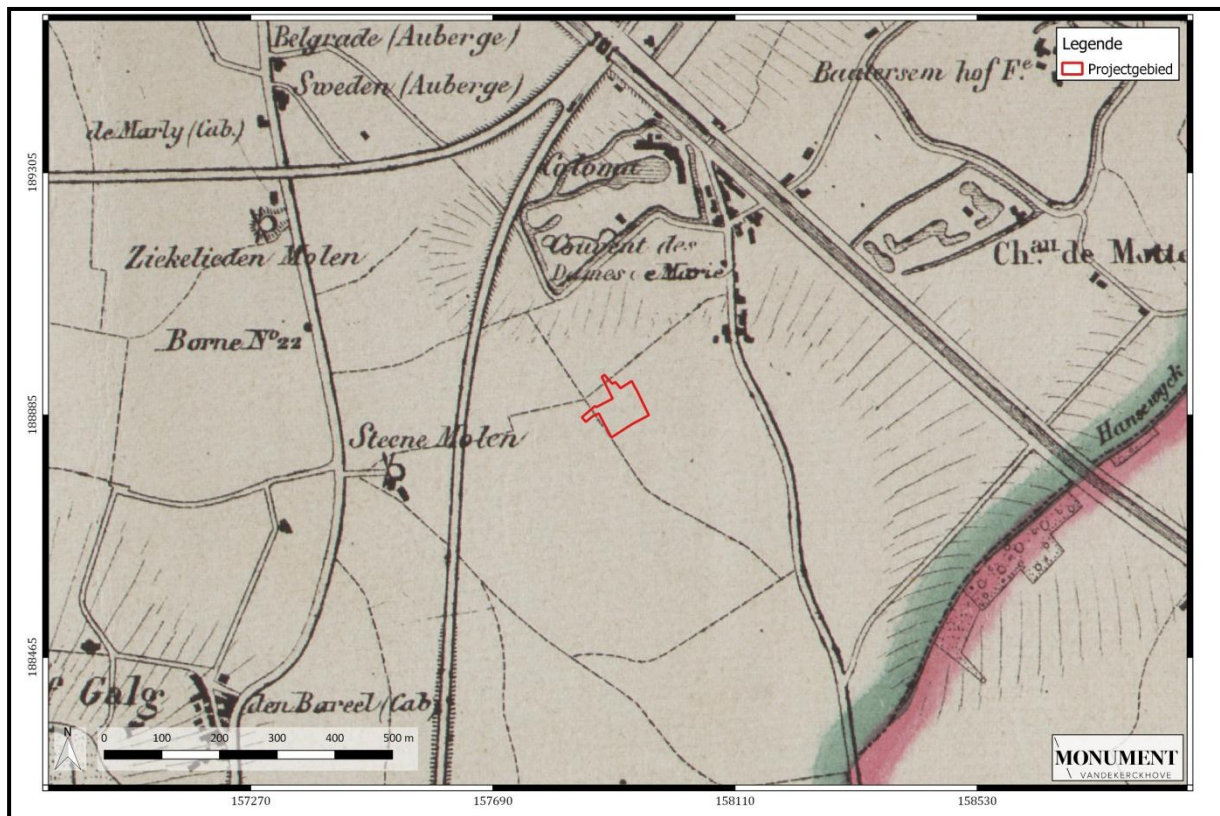

Figuur 7: Aanduiding van het plangebied op een detail van de Ferrariskaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 8: Aanduiding van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (© <http://www.geopunt.be/>).

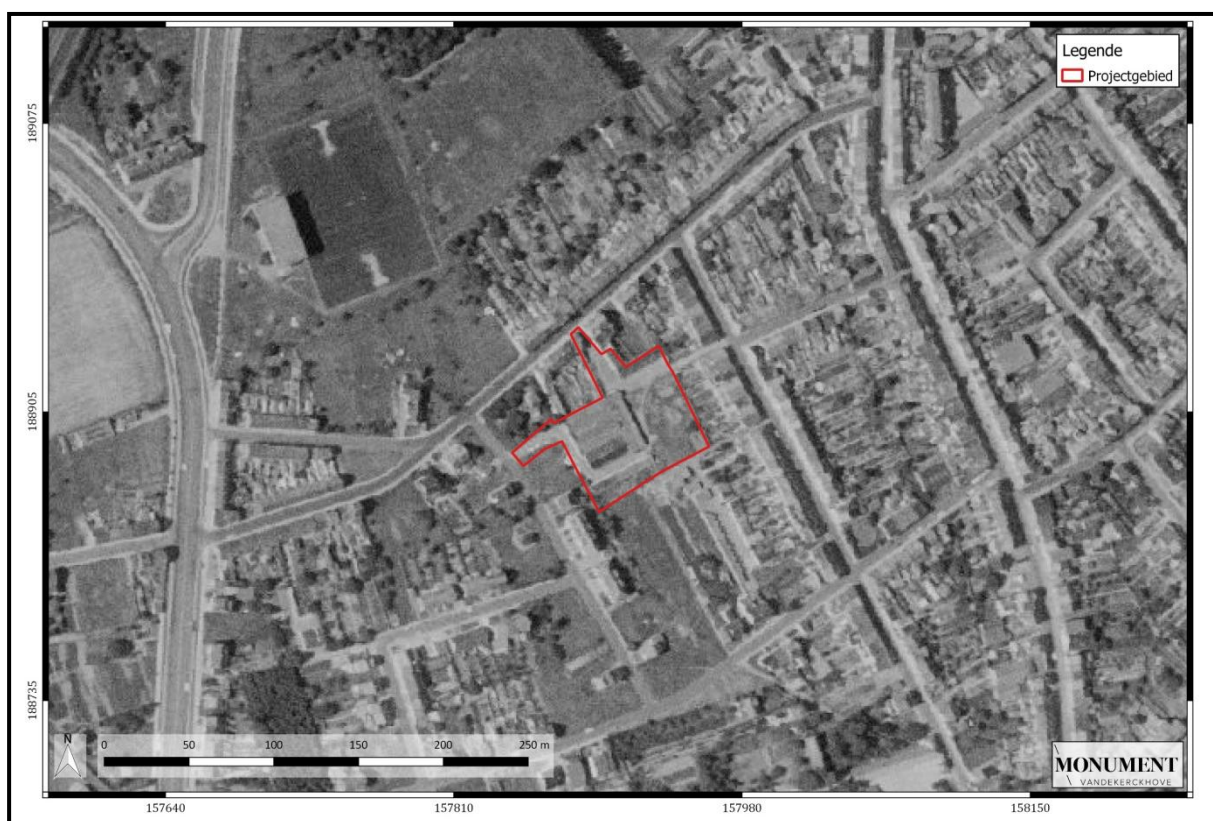

Figuur 9: Aanduiding van het plangebied op de Vandermaelenkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 10: Aanduiding van het plangebied op de Poppkaart (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 11: Een luchtfoto uit 1971 (© <http://www.geopunt.be/>).

Figuur 12: Een luchtfoto uit 1990 (© <http://www.geopunt.be/>).

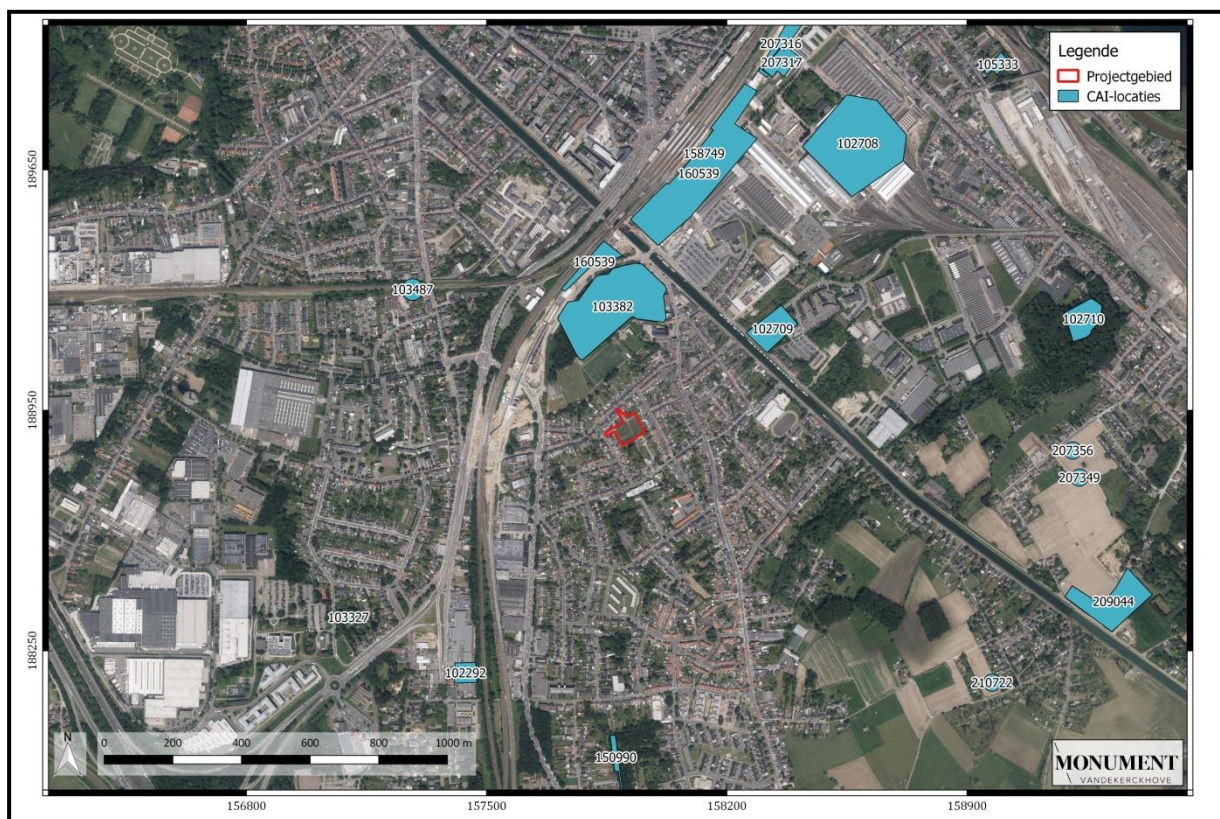

Figuur 13: Een luchtfoto uit 2015 (© <http://www.geopunt.be/>).

4.2.2. Archeologische informatie

Binnen het plangebied langs de Pijnboomstraat of in de onmiddellijke omgeving ervan is tot op heden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wanneer de CAI wordt doorzocht, kan archeologisch erfgoed in de omgeving van het plangebied worden teruggevonden (figuur 14). Het gaat om de beide tuinwijken (zuiden; zie eerder), het Colomadomein (noorden; zie eerder), het Park van het Ambrooskasteel (oosten) en de verdwenen Rakelingenmolen (westen; 18de eeuw). Alle voorbeelden in de omgeving omvatten dus (tuin)bouwkundig erfgoed.¹⁵ Een doel van deze prospectie was om dit hiaat enigszins op te vullen.

Figuur 14: Het plangebied geprojecteerd op het geoportaal van de CAI (© CAI).

¹⁵ <https://cai.onroenderfgoed.be>

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

In het kader van een nieuwe verkaveling werd op 7 december 2016 een prospectie-onderzoek uitgevoerd door archeologen van Monument Vandekerckhove nv. Dit gebeurde door middel van verschillende proefsleuven en enkele proefputten die na analyse eveneens doorgetrokken werden en twee sleuven vormden. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en archeologische resten geregistreerd en gewaardeerd worden.

5.1.1. Vraagstelling

Het archeologisch onderzoek is verricht volgens de Bijzondere Voorwaarden, opgesteld door Onroerend Erfgoed. Hierbij zijn de volgende onderzoeksvragen in acht genomen:¹⁶

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte beschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door geplande ruimtelijke ontwikkelingen die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie, als aanpak voor vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is er een ophogingspakket of een begraven bodem aangetroffen? Wat betekent dit voor het archeologisch potentieel van de rest van het projectgebied?

---

¹⁶ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Mechelen, Pijnboomstraat.*

- Is de gehanteerde methodiek effectief gebleken?

5.1.2. Randvoorwaarden

Voorafgaand aan de opgraving werden door Onroerend Erfgoed Bijzondere Voorwaarden opgemaakt.¹⁷ Deze bevatten de richtlijnen bij het uitvoeren van de prospectie. Een startvergadering werd ter plaatse belegd op donderdag 17 november 2016. Er werd ondermeer afgesproken hoe de proefsleuven georiënteerd zouden worden, en dat de funderingen van de huizen zoveel als mogelijk dienden gevrijwaard worden. Ook werd bepaald hoe de verschillende proefputten geplaatst zouden worden in de zone waarin voorheen een loods stond (zie verder). Hier moest eerst getoetst worden wat de bewaringstoestand was van mogelijke archeologische sporen.

---

¹⁷ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Herent, Onze-Lieve-Vrouwstraat.*

5.2. Beschrijving

5.2.1. Voorbereiding

De nodige afspraken betreffende deze opdracht, waaronder de planning en praktische afspraken, zijn tijdens de startvergadering op donderdag 17 november 2016 gemaakt.

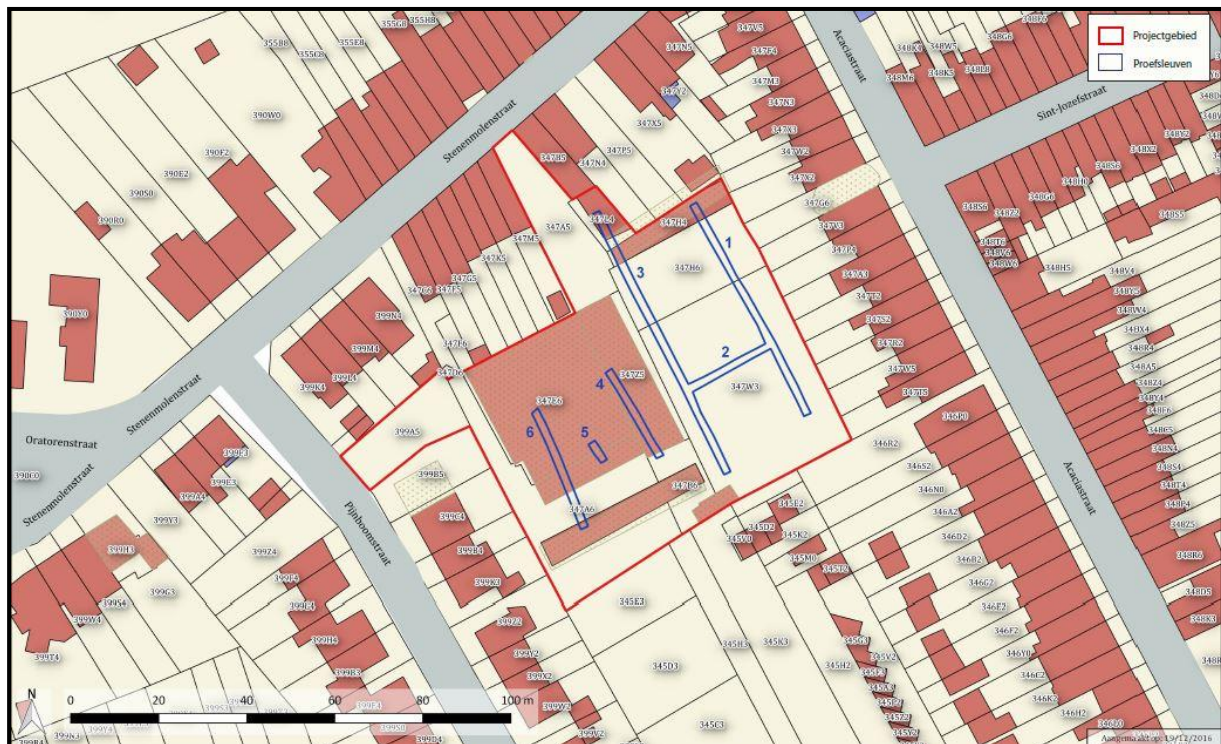
5.2.2. Veldwerk

Het veldwerk ging van start op woensdag 7 december 2016 en werd diezelfde dag nog afgerond. Er werd gestart met het uitzetten van de verschillende sleuven door middel van een GPS-toestel. Daarna werden de sleuven uitgegraven door middel van een rupskraan met een graafbak van 1,80m breed. Eén archeoloog volgde de kraan op en zorgde dat verdiept werd tot op het archeologische vlak. Waar nodig werd het vlak proper gelegd.

Er werd gestart met het uitgraven van drie sleuven (zie figuur 15 en situeringsplan in bijlage 1) in de oostelijke, voorheen niet-bebouwde zone. Twee sleuven (SL1 en SL2) werden parallel uitgegraven en hadden een noordwest/zuidoost oriëntatie. Tussen beiden werd centraal een verbindingssleuf (noordoost/zuidwest; sleuf 3) uitgegraven waardoor een H-patroon ontstond. Binnen deze onverstoorte zone (totale oppervlakte van 2061m²) werd 265m² verdiept tot het archeologische niveau. Dit komt overeen met 13%.

In de westelijke zone diende eerst te worden nagegaan hoe de bewaring van de ondergrond was, nadat daar eerder een loods was afgebroken. Er werd gestart met drie verspreide proefputten tot op het archeologische niveau. Aangezien dit archeologische niveau plaatselijk nog redelijk nog goed bewaard bleek, werd onmiddellijk over gegaan tot het uitgraven van twee kortere bijkomende sleuven (sleuf 4 en 5). Deze werden parallel aan sleuven 1 en 3 uitgegraven. De bescheiden lengte van de sleuven had te maken met het verzekeren van de doorgang op de site, noodzakelijke buffers richting de aanpalende privéterreinen, aanwezige verhardingen, verstoringen en recente afvalconcentraties (met ondermeer wat asbest). De westelijke zone waarop bebouwing/verstoring aanwezig was (inclusief verhardingen rond de gebouwen), heeft een totale oppervlakte van 3355m². Daarvan werd een oppervlakte van 110m² verdiept tot het archeologische niveau (3,3%). Tot de bebouwde/verstoorte zone worden ook beide toegangen gerekend (percelen 347A5 en 399A5). Deze hebben samen een oppervlakte van ongeveer 1000m² en konden niet onderzocht worden doordat ze nood-

Figuur 15: Sleuvenplan van de prospectie te Mechelen Pijnboomstraat op de kadasterkaart via <http://www.geopunt.be/>.

zakelijk waren als toegang tot het terrein (west) of in gebruik waren als stockage voor afgedankte wagens (noord).

In totaliteit werd een oppervlakte van 375m² (7% van de site) verdiept tot het archeologische niveau. Het volledige terrein had een oppervlakte van 5416m². Wanneer de ingangen niet worden meegerekend, is ca. 8,5% van het plangebied gesleufd. Dit is minder dan de vooropgestelde 12,5%, maar de motivatie hiertoe werd hierboven geschetst. Niettegenstaande werd een voldoende duidelijk beeld verkregen van de site om het archeologisch potentieel in te schatten.

De aangetroffen sporen werden zorgvuldig opgeschaafd, van een spoornummer voorzien en samen met een fotobord, noordpijl en schaallat gefotografeerd. Op dit bord was de projectcode (MEPI16: **ME**chelen **PI**nboomstraat 2016) weergegeven, het vergunningsnummer en het spoornummer. Tevens werden de individuele sporen aan de hand van de online database van beschrijving voorzien. Eens de sporen geregistreerd, werden ze ingemeten met het GPS-toestel. Ook de sleufwanden zijn ingemeten. Er werden hoogtes genomen, zowel op het archeologische vlak, als op het maaiveld. Ook

verstoringen werden ingemeten. Over het volledige terrein werden vier bodemprofielen geplaatst. Deze profielen waren er op gericht de bodemopbouw te leren kennen. Voor het verkrijgen van een goed overzicht werden deze lokaal verdiept in de onverstoorde bodem, met andere woorden tot onder het archeologische niveau. Eén profiel werd met de kraan verdiept, zodoende een ruimer en nog dieper beeld te verkrijgen van de bodemopbouw (van maaiveld tot ca. 40cm onder het archeologische niveau). Eens proper gemaakt werden de profielen gefotografeerd met bijvoeging van een fotobord (met daarop de profielnummer), noordpijl en schaallat.

Twee sporen werden tijdens de archeologische prospectie gecoupeerd. Dit houdt in dat een deel van de sporen wordt uitgegraven zodat een diepteprofiel zichtbaar wordt. Ook deze coupes worden zoals hierboven gefotografeerd. De vondsten die tijdens het project werden aangetroffen zijn ingezameld, werden voorzien van een vondstkaartje.

Nadat de sleuven volledig waren geregistreerd, zijn ze opnieuw gedicht en werd het terrein zo goed als mogelijk in de oorspronkelijke toestand hersteld.

5.2.3. Verwerking en rapportage

Na het veldwerk is gestart met de verwerking en rapportage van alle verzamelde informatie. De foto's zijn opgeladen en benoemd in de database. De vondsten werden gereinigd en gedetermineerd. Het opmetingsplan is verwerkt in AutoCAD en Adobe Illustrator tot afbeeldingen. Ten slotte is het rapport geschreven.

Figuur 26: Beeld van het terrein voor aanvang van de archeologische prospectie.

Figuur 37: Beeld van het terrein tijdens het prospectieonderzoek (sleuf 3).

6. SPOREN EN STRUCTUREN

Voor de situering van de sleuven en de sporen wordt verwezen naar de plannen die achteraan in dit rapport opgenomen zijn als bijlage.

6.1. Stratigrafie

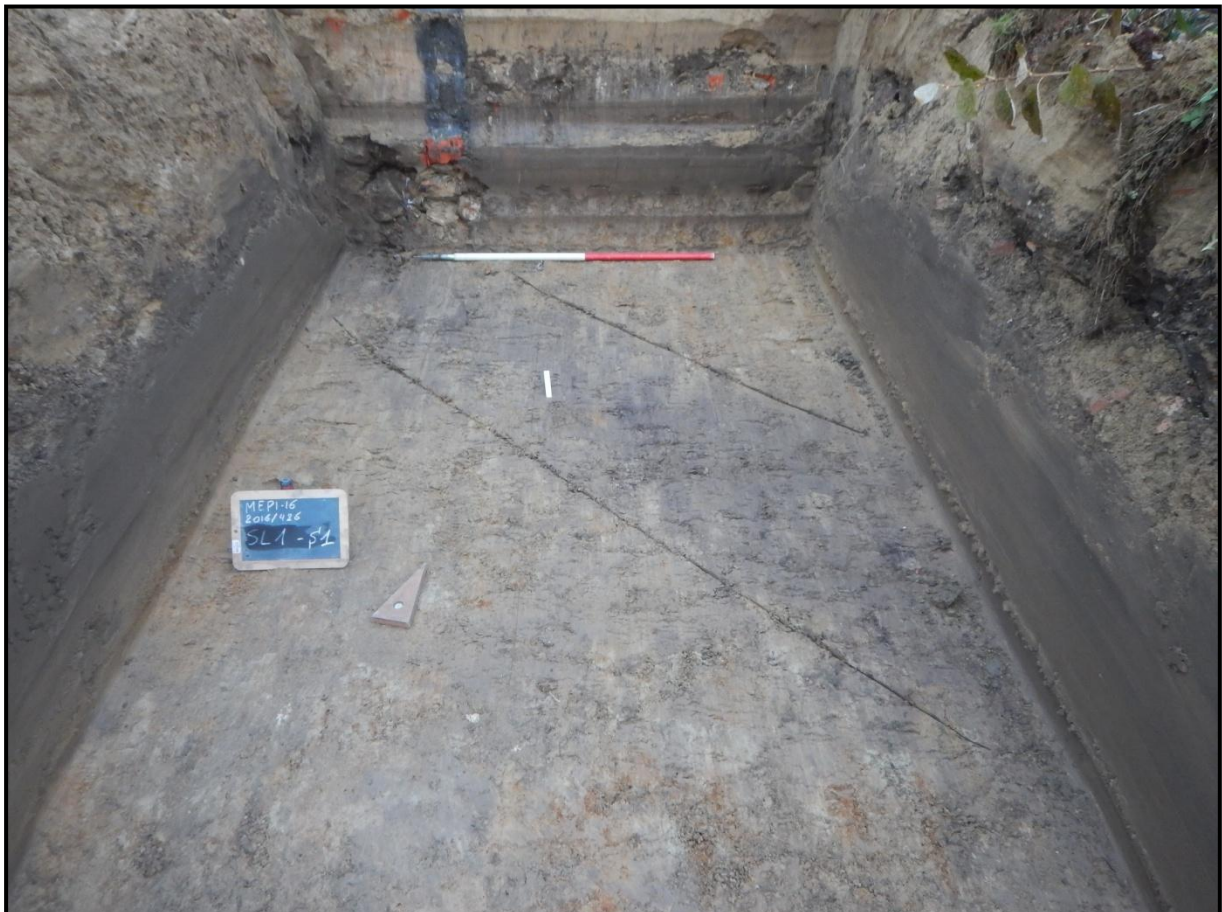
Over het volledige terrein werden 4 bodemprofielen opgekuist om een zicht te krijgen op de stratigrafie van het onderzochte terrein. Hierin kon een A-horizont, een B-horizont en een C-horizont worden herkend (figuur 18). De A-horizont was over bijna het volledige terrein sterk verstoord. De bodemkaart had eerder aangegeven dat er ter hoogte van het plangebied sprake is van een antropogene humus A-horizont of plaggenbodem (zie eerder). Dit kon in geen van de profielen worden bevestigd. Mogelijk is dit een gevolg van de sterke verstoring van de toplaag van het terrein. Het uitzicht van deze laag verschilt over het volledige terrein. Dit gaat van puinig tot humeus. Op sommige plaatsen (bijvoorbeeld profiel 1) werd een puinlaag bovenop de A-horizont vastgesteld. De B-horizont had een grijsbruine kleur en een zandlemige textuur. De horizont was matig doorworteld en gebioturbeerd. De C-horizont bestond uit zandlemig materiaal met een roest/geelgrijsig gevlekt uitzicht. Het archeologische niveau werd aangelegd onmiddellijk onder de B-horizont. Dit komt overeen met een hoogte van +9m tot +9,20m TAW.

Figuur 18: Profiel 3 gesitueerd in sleuf 3.

6.2. Grondsporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in totaal slechts drie sporen herkend. Ze werden genummerd van 1 tot 3 en bevonden zich allen in het noordoostelijke deel van het plangebied, en zijn te situeren in de Nieuwe Tijd of (sub)recente periode. Telkens ging het om greppels. Greppel S1 en S2 hadden een breedte van 50 tot 75cm (figuur 19 en 20). Beiden bevonden zich in het noorden van sleuf 1. Tijdens het couperen bleken ze nauwelijks zichtbaar en dus erg ondiep (figuur 21). De oriëntatie was respectievelijk noordwest/zuidoost en zuidwest/noordoost. Beide sporen hadden een bruingrijze kleur en een zandlemige vulling. Opmerkelijk is dat greppel S2 slechts in één sleuf werd aangetroffen. Op basis van de ligging zou het aannemelijk geweest zijn dat deze vervolgde in sleuf 3. Mogelijk was het spoor te ondiep bewaard om ook in deze sleuf nog zichtbaar te zijn.

Figuur 19: Greppel S1 gezien op het archeologische vlak (sleuf 1).

Figuur 20: Greppel S2 gesitueerd in proefsleuf 1.

Figuur 4: Greppel S2 na het couperen.

Een derde greppel was iets breder (ca. 2m) en werd centraal in sleuf 2 aangetroffen. De kleur van de greppel was bruingrijs. De vulling zandlemig. Deze greppel werd niet gecoupeerd. De greppel was noord-noordwest/zuid-zuidoost georiënteerd.

Naast deze sporen konden enkel verstoringen worden ingemeten (figuur 22). Vermoedelijk kunnen deze gelinkt worden met de fabrieksloods die tot voor kort in het westen van het terrein stond. Een verstoringconcentratie bevond zich namelijk op oostelijke rand van de loods. Een groot aantal verstoringen was gevuld met kalk en bevatte een hoeveelheid puinmateriaal en wat huishoudafval zoals flessen.

Figuur 5: Greppel S3 in sleuf 2.

Figuur 22: Verstoringen in sleuf 3.

7. VONDSTEN

Tijdens de archeologische prospectie werd slechts één scherfje aangetroffen. Het gaat om een klein fragmentje roodgeglazuurd aardewerk dat aan het licht kwam bij het couperen van greppel S1. Het baksel heeft een roodoranje kleur met op beide zijden een groenige glazuur. De scherf heeft afmetingen van 24mm op 20mm. De dikte bedraagt 5mm. Het kan gedateerd worden in de nieuwe tijd of de subrecente periode (figuur 23). In de andere sporen werd geen vondstmateriaal gevonden. Ook tijdens het verdiepen naar het archeologische niveau konden geen relevante vondsten worden gerecupereerd.

Figuur 23: Roodgeglazuurd scherfje uit greppel S1.

8. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

De archeologische prospectie door middel van proefsleuven langs de Pijnboomstraat te Mechelen bracht slechts drie archeologische sporen aan het licht. Telkens gaat het om greppels die dateren uit de nieuwe tijd of de subrecente periode. Deze sporen kunnen de aanwezigheid van een archeologische site niet sterken.

De beantwoording van de onderzoeksvragen, opgesteld in de Bijzondere Voorwaarden,¹⁸ wordt geformuleerd als volgt:

- **Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte beschrijving.**

Er werden slechts drie sporen herkend tijdens de archeologische prospectie. Telkens gaat het om greppels die zich allen in het noordoostelijke deel van de site bevonden. Geen van de greppels werd in meer dan één sleuf waargenomen.

- **Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?**

Natuurlijke sporen werden niet aangetroffen. De drie sporen die werden geregistreerd zijn van antropogene oorsprong.

- **Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?**

Ondanks dat de toplaag over het volledige plangebied sterk tot vrij sterk verstoord was, bleek het onverstoorde (archeologische) niveau nog vrijwel overall intact. Er was enkel sprake van enkele kleine verstoringen die op het archeologische niveau konden worden opgetekend.

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**

De sporen betreffen telkens greppels waartussen geen samenhang kon worden gezien en die niet gedetermineerd konden worden als onderdeel van een structuur.

---

¹⁸ *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Herent, Onze-Lieve-Vrouwplein.*

- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**

Waarschijnlijk behoren alle sporen tot eenzelfde periode of liggen ze op tijdschaal niet ver uiteen. Ze kunnen kortom allen in de nieuwe tijd of de subrecente periode worden geplaatst.

- **Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?**

Er kon enkel worden vastgesteld dat de drie aangetroffen sporen zich in de noordoostelijke deel van het plangebied bevonden. Omwille van de lage sporendensiteit, de ondiepe bewaring en het schaarse vondstmateriaal is het niet mogelijk onderbouwde uitspraken te doen over tijd en ruimte. Ook uitspraken omtrent de functie van de sporen zijn omwille van dezelfde redenen riskant. Er kan enkel gesteld worden dat greppels doorgaans de functie vervullen van eigendom- of perceelafbakening. Ook een functie als afwateringsgreppel behoort tot de mogelijkheden.

- **Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door geplande ruimtelijke ontwikkelingen die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:**

1. **Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?**

Niet van toepassing

2. **Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie, als aanpak voor vervolgonderzoek?**

Niet van toepassing

- **Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?**

Niet van toepassing

- **Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?**

Niet van toepassing

- **Is er een ophogingspakket of een begraven bodem aangetroffen? Wat betekent dit voor het archeologisch potentieel van de rest van het projectgebied?**

Op basis van de bodemkaart zou een plaggenbodem aanwezig zijn in het plangebied. Tijdens de archeologische prospectie konden hier echter geen aanwijzingen voor worden gevonden. Een begraven bodem werd nergens waargenomen. Wel werd op de meeste plaatsen een eenvoudige bodemopbouw waargenomen in de vorm van een A-, B- en C-horizont.

- **Is de gehanteerde methodiek effectief gebleken?**

Vermoedelijk is de toegepaste prospectiemethode effectief geweest. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een dense bewoning van de onderzochte percelen. Niet enkel werden slechts drie relatief jonge sporen geregistreerd, ook werd slechts één scherf ingezameld. Mocht er alsnog een archeologische site binnen het plangebied aanwezig zijn geweest dan was het te verwachten vondstmateriaal (materiaal uit sporen of losse vondsten) uitgebreider geweest.

9. SYNTHESE

In het kader van de realisatie van een verkaveling aan de Pijnboomstraat te Mechelen (provincie Antwerpen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv op 7 december 2016 een archeologische prospectie door middel van proefsleuven uit op het terrein. De werken gebeurden in opdracht van Bo-Projects bvba. Het doel van deze prospectie betreft een evaluatie van het plangebied, waarbij de bewaring van de bodem en de archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden, worden geregistreerd en gewaardeerd.

Het plangebied met een oppervlakte van ongeveer 5416m² is onderzocht door middel van 5 sleuven en één proefput, goed voor een oppervlakte van 375m². 265m² hiervan is te situeren binnen de onverstoorde zone met een oppervlakte van 2061m². Binnen de oorspronkelijk bebouwde/verstoorde zone (3355m²) werd 110m² uitgegraven. Dit komt respectievelijk overeen met 13% en 3,3% dat werd verdiept tot op het archeologisch niveau. Van het totale terrein werd 7% gesleufd. Wanneer de twee smalle toegangen niet worden opgenomen in dit percentage is ca. 8,5% van het terrein onderzocht. De vooropgestelde 12,5% kon niet worden bereikt omwille van de specifieke terreinomstandigheden. Hierbij gaat het ondermeer om nog aanwezige verharding, recente afvalconcentraties, te vrijwaren toegangen en buffers richting de omliggende privéterreinen. Niettegenstaande werd een voldoende duidelijk beeld verkregen van de site om het archeologisch potentieel in te schatten.

Tijdens het vooronderzoek werden slechts drie sporen aangetroffen, die geen aanleiding geven tot het veronderstellen van de aanwezigheid van een archeologische site. De sporen kunnen geïnterpreteerd worden als *off-site* fenomeen uit sebrecente tijd. Aangezien geen archeologische site werd aangetroffen tijdens de prospectie met ingreep in de bodem, wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. Deze aanbeveling heeft geen bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, die het beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

10. LITERATUUR

- **Bronnen**

- BRUGGEMAN J., BÉNÉDICTE C. & REYNS N. 2015, Archeologische opgraving Mechelen Stationsomgeving MST.TO.020, Rapporten All-Archeo bvba 136, Temse.
- RAYMAEKER A. & SMEETS M. 2015, Het archeologisch vooronderzoek aan de Ivo Cornelisstraat te Mechelen, *Archeo Rapport Studiebureau Archologie* 325, Kessel-Lo.
- *Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Mechelen, Pijnboomstraat.*

- **Internetbronnen**

- *Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen*
<http://www.dov.vlaanderen.be>
<http://www.geopunt.be/kaart>
- *Onroerend Erfgoed*
<http://inventaris.onroenderfgoed.be>
<http://cai.onroenderfgoed.be>
- *Natuurpunt*
<http://www.mechelsrivierengebied.be/>

11. BIJLAGEN

- Bijlage 1: situeringsplan
- Bijlage 2: sporenplan
- Digitale drager met dit rapport, bijlagen en overzichtsplan
- Database met foto's, sporenlijsten en inventarislijsten is te raadplegen via:
<https://apps.monument.be/web/archeologie>. Bij vragen hieromtrent, neem contact via info@monument.be.

Proefsleuvenonderzoek Mechelen Pijnboomstraat

Vergunningnummer: 2016/426

Bijlage 1: Situeringsplan

MONUMENT

VANDEKERCKHOVE

- Projectgebied
- Proefsleuven

188976

188906

188836

Aangemaakt op: 19/12/2016

157801

157871

157941

158011

Proefsleuvenonderzoek Mechelen Pijnboomstraat
Vergunningnummer: 2016/426
Bijlage 2: Sporenplan

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

- Projectgebied
- Verstoringen
- Sporen

Stenenmolenstraat

Acadestraat

Pijnboomstraat

+9,88m TAW
+9,29m TAW
+8,88m TAW
P3

+10,19m TAW
+10,20m TAW
S1
P1

+10,16m TAW
+9,24m TAW
S2

+9,25m TAW
S3

+9,20m TAW
P2

+9,16m TAW
+9,87m TAW

+9,19m TAW
+9,87m TAW

+9,71m TAW

+8,96m TAW

+9,10m TAW

+9,04m TAW

+9,87m TAW

+9,98m TAW

+9,11m TAW

+9,08m TAW

+10,02m TAW

+9,04m TAW
+9,84m TAW
P4

Aangemaakt op: 19/12/2016

157852

157887

157922

157957

188941

188906

188871

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Mechelen - Pijnboomstraat 2016

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Bracke Maarten
Mestdagh Bert

Redactie: Bert Acke

DSCN3095.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3094.JPG - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3093.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3092.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3091.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3090.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3089.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//

DSCN3088.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//

DSCN3087.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /6//

DSCN3086.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3085.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3084.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3083.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//

DSCN3082.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//

DSCN3081.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//

DSCN3080.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /5//

DSCN3079.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//

DSCN3078.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//

DSCN3077.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /4//

DSCN3076.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3075.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3074.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3073.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3072.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3071.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3070.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3069.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3068.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3067.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3066.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3065.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3064.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3063.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3062.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3061.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3060.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3059.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3058.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3057.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3056.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3055.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3054.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3053.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3052.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /3//

DSCN3051.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3050.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3049.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3048.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3047.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3046.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3045.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3044.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3043.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3042.JPG - Spoornummer(s): 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3041.JPG - Spoornummer(s): 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3040.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//

DSCN3039.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//

DSCN3038.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//

DSCN3037.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3036.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3035.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3034.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3033.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3032.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3031.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN3030.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//

DSCN3029.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3028.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3027.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3026.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3025.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3024.JPG - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3023.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3022.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN3021.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Sfeer 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /